

Lystlæsning i gymnasiet

KRISTIANE HAUER, PH.D.-STIPENDIAT PÅ
KØBENHAVNS UNIVERSITET OG KØBENHAVNS
PROFESSIONSHØJSKOLE.

Raslen af bogsider, der vendes. Regnens trommen mod vinduet. En fjern skramlen af stoleben fra klasselokalet ovenover. Men derudover er der bemærkelsesværdigt stille i den 1.g-klasse, jeg besøger en mandag formiddag i februar. Normalt har 1. bck, som klassen hedder, spansk i denne time, men i dag står der 'lystlæsning' på skemaet.

Siden august 2016 har initiativet Lystlæsning under overskriften 'Læsere for livet' været gennemført på Falkonergårdens Gymnasium på Frederiksberg. Alle skolens elever har lystlæsning en til to gange 45 minutter om ugen i skiftende moduler, så lektionerne fordeles ud over fagene. Her må eleverne læse lige, hvad de vil, både skønlitteratur og faglitteratur og på alle sprog, bare de ikke læser lektier. Der læses – med enkelte undtagelser – på papir, og eleverne medbringer selv deres egen bog. Har man glemt sin bog, kan man låne en på skolen.

Eleverne må ikke høre musik, mens de læser, og tændte computere og mobiltelefoner er bandlyst. For formålet er ikke bare at fremme elevernes læselyst – det handler også om at styrke fordybelse, koncentration og vedholdenhed.¹

Formålet er ikke bare at fremme elevernes læselyst – det handler også om at styrke fordybelse, koncentration og vedholdenhed.

Denne artikel introducerer til rammerne for Lystlæsning, sådan som det praktiseres på Fal-

konergårdens Gymnasium, og herefter får de initiativtagende lærere ordet for at fortælle om de bagvedliggende overvejelser i projektet. Artiklen afslutter med en række gode råd, hvis man gerne selv vil igangsætte lystlæsning.

Vigtigt at være læser

Man kunne forestille sig, at det var gymnasiets dansklærere, der havde igangsat Lystlæsning på Falkonergårdens Gymnasium, men det er det ikke. Projektet er født ud af en almindelig tanke om, at det er vigtigt som menneske at være læser, og det er igangsat af lærere, der underviser i alt muligt andet end dansk.

Tom Søgaard-Jensen, der er pædagogisk leder og underviser i spansk og historie, fortæller:

Jeg var i Spanien for at etablere kontakt til et gymnasium, og her havde de indført en times læsning hver morgen. Det var det, der gav mig idéen. Og jeg syntes, den passede godt ind i de pædagogiske tiltag, vi har på skolen i øjeblikket, der fokuserer på elevtrivsel og almindelse.

Pædagogisk koordinator og underviser i tysk og historie Birgit Rosenkjær supplerer:

Det at læse en bog er jo en færdighed, folk på min alder tager for givet. Men det er det ikke for vores elever. Ligesom vi skal lære dem at bruge PC'en som arbejdsredskab, skal vi også lære dem at læse og blive ved med at læse. Jeg synes simpelthen ikke, at vi kan være andet bekendt.

De faglige argumenter

Men ud over det almindelige argument er der også masser af gode faglige argumenter for gennem lystlæsningen at styrke elevernes koncentration og fordybelse, siger Kim Austin Schmidt, der underviser i matematik og fysik:

”Som matematiklærer oplever jeg, at eleverne har svært ved at holde koncentrationen og mobilisere vedholdenhed.”

Som matematiklærer oplever jeg, at eleverne har svært ved at holde koncentrationen og mobilisere vedholdenhed, når de for eksempel skal lave en prøve i matematik uden hjælpemidler. De giver meget hurtigt op. Eller også begynder de at løse flere opgaver på én gang. Fordybelse er at kunne lave én ting ad gangen.

I 1.g-klassen, jeg besøger denne formiddag, har flere af eleverne bøjet sig dybt ind over bogsiderne, mens andre sidder mageligt tilbagelænet med fødderne oppe på bordet. Hvad der foregår inde i deres hoveder, er ikke til at sige, men man kan tydeligt fornemme på deres kroppe, hvorvidt de er opslugte af bogen eller ej.

Fordybelsesgaven

En del af projektet, siger Tom Søgaard-Jensen, er, at eleverne selv skal iagttage, om de mister koncentrationen og så prøve at finde den igen.

Kim Austin Schmidt tilføjer:

Der sker jo rigtig meget for vores elever på den sociale og digitale front. Derfor er det vigtigt også at give dem fordybelsesgaven – selvom de nogle gange stritter imod.

Men spørgsmålet er, om fordybelsesgaven er en så vigtig del af gymnasieuddannelsen, at der skal bruges to gange 45 minutters undervisningstid på den om ugen? Det har der været en livlig og frugtbar diskussion om blandt lærerne på skolen, siden Lystlæsning gik i gang, fortæller de tre kollegaer.

Skolens elever har også evalueret initiativet flere gange, og størsteparten er positive over for tiltaget, som vil fortsætte til næste skoleår.

Det man læser, skal være interessant

Tilbage i 1. bck er lystlæsningstimen ved at være slut. På min opfordring tager eleverne en runde, hvor de fortæller om, hvad de læser. Det er alt fra fodboldbøger, krimier og Fifty Shades of Grey til Kristian Bang Foss og Homers Odysseen.

Jeg spørger klassen om, hvad de synes om Lystlæsning. Og der er bred enighed om, at det er et godt initiativ, hvis man vel at mærke har husket sin egen bog. For skal man kunne fordybe sig, skal det være i noget, man synes er interessant.

Selv i gang med Lystlæsning

Siden foråret 2017 har jeg besøgt flere gymnasier, der gerne vil eller allerede er gået i gang med Lystlæsning – på lignende eller lidt andre måder end på Falkonergårdens Gymnasium. På den baggrund har jeg udarbejdet en række fokuspunkter, der er vigtige at overveje for at få det fulde udbytte af et sådant initiativ:

Det er vigtigt at gøre det tydeligt for eleverne, hvad formålet med projektet er. At det bl.a. handler om at arbejde med at styrke sin koncentration, fordybelse og vedholdenhed. Det er også relevant at ekspliciterer, at det ikke nødvendigvis er let at lystlæse. Udfordringen ligger i at arbejde med at styre sin egen opmærksomhed og træne sin koncentrationsevne.

Det er vigtigt at gøre det tydeligt for alle involverede lærere, at det er nødvendigt, at de bakker op om projektet. Læreren skal også lystlæse sammen med eleverne, ikke forlade klassen eller sidde og forberede sig, mens der læses.

Det er vigtigt, at eleverne husker deres bøger. En mulighed er, at de kan opbevare dem et sted på skolen.

Det er vigtigt at lave klare fælles regler for brug af digitale medier til at læse og/eller høre musik på.

Læreren skal også lystlæse sammen med eleverne, ikke forlade klassen eller sidde og forberede sig, mens der læses.

Det er vigtigt at overveje, hvordan de elever, der ikke selv har adgang til bøger eller viden om, hvad der kunne være spændende og lystfyldt at læse for lige netop dem, får det. Evt. kan skolebibliotekarere, lokale biblioteker eller andre bogkyndige inddrages.

Det er vigtigt at igangsætte og afslutte lystlæsningen på en tydelig måde, der forebygger forstyrrelser undervejs (f.eks. at eleverne forlader klassen), og som evt. kan indbefatte en afsluttende social aktivitet i form af fem minutters samtale om bog eller læseoplevelse.

Vil man gerne afprøve Lystlæsning på forsøgsbasis, kan man eventuelt begynde med at igangsætte initiativet i en eller flere kortere perioder i løbet af et skoleår og så evaluere på dette.²

Noter

- 1 For en mere uddybende analyse og teoretisk perspektivering af Lystlæsning på Falkonergårdens Gymnasium, se Hauer, K. (2017), Et år med Lystlæsning på Falkonergårdens Gymnasium, *Dansknoter*, nr. 3, 2017.
- 2 I USA har man en lang tradition for 'Sustained Silent Reading-programs', hvilket man kan læse mere om i Pilgreen, J. L. (2000), *The SSR Handbook – How to Organize and Manage a Sustained Silent Reading Program*, Boynton/Cook Publishers. Her kan man også få flere gode råd til rammesætningen.